

Asia: VN/5386/2020

## **Lausuntopyyntö ehdotuksesta tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiseksi tavoitteiksi**

### Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategiset tavoitteet

#### **Ovatko strategiset tavoitteet kokonaisuutena realistisia ja ovatko ne vaikuttavia?**

Ehdotus on hyvin kannatettava mutta se ei ole realistinen ilman merkittävää erillistä resursointia valtion keskustasolta. Resursseja täytyy voida kohdentaa myös virastotasolle sitä mukaa kun ehdotukseen sisältyviä tehtäviä siirtyy toteutettavaksi virastotasolle. Lisäksi Kotus pitää ehdotuksen toteutuksen edellytyksenä huomion kiinnittämistä selkeään kielenkäyttöön, tietoaaineistojen määrittelyyn sekä yhteisiin ohjeistuksiin.

Kielen ja kielten käyttö on otettava huomioon kokonaisuutta rakennettaessa. Ehdotuksessa puhutaan hyödyistä kansallisessa ja kansainvälisessä yhteisössä (teema 1). Millä kielillä operoidaan missäkin tilanteessa/järjestelmässä? Tiedon hyödyntämisessä on tärkeää, että tieto on ymmärrettävässä muodossa (koskettaa ainakin kohdan 2.1 päätavoitetta asiakaslähtöisyyden parantamisesta). Tämä edellyttää selkeän kielen asiantuntijoiden merkittävää panosta kautta linjan ja siten panostusta kielen asiantuntijoiden rekrytointiin.

Toteutuksessa on tärkeää panostaa avattavan tiedon sisältöasiantuntijoiden ja teknisen toteutuksen ammattilaisten väliseen kommunikointiin ja yhteisymmärryksen myös tiedon loppukäyttäjän tarpeet ja käyttökokemus huomioon ottaen; väärin tai vajavaisesti esille tuotu tieto ei toteuta hyödyntämistehtäväänsä. Myös tässä selkeällä kielenkäytöllä on suuri rooli.

Toteutus vaatii keskitetysti täsmällistä ja konkretiaan yksiselitteisesti sovellettavaa määrittelyä siitä, mitä avoimella tiedolla tarkoitetaan ja millaisia tietoaaineistoja esitys koskee. Mikä on julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen ja tutkimustiedon asema? Millaisilla periaatteilla määritellään keskeiset kansalliset tietovarannot? Miten suhtaudutaan julkisen ja yksityisen toimijan yhteistyönä toteutettuihin tietovarantoihin? Mikä on kulttuuriperintöaineistojen asema verrattuna esimerkiksi asiantuntijatyönä tuotettavaan tietoon tai julkisen sektorin toimijoiden toimintansa ylläpitämiseksi

tuottamiin hallinnollisiin dokumentteihin? Myös tiedon avaamiseen liittyvien sopimus- ja lissenssiehtojen yhtenäistäminen ja niitä koskevan tiedon ja tuen saatavuus on oleellista tavoitteen toteutumiseksi. Käytännön työhön ryhdyttäessä tulkinnat näistä kysymyksistä eivät voi jäädä yksittäisille julkishallinnon toimijoille.

Kansallisen kulttuuriperinnön mutta myös hyvän hallinnon kielellisten käytäntöjen, kielellisen yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden kehittämisen kannalta Kotus näkee keskeisinä kansalliskielten kieliaineistot. Kieliaineistoja ovat jatkuvasti kertyvät, mm. kielenkäyttöä koskevat tietoaaineistot sekä kulttuurihistorialliset kieliaineistot, joita on säilytteillä Kotuksessa. Lisäksi kokonaisuuteen liittyvät jatkuvasti mm. yliopistoissa syntyvät ja tuotettavat moninaiset kieliin liittyvät tutkimusaineistot. Kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvat kieliaineistot ovat eräänlainen väliinputoaja tämänhetkessä lainsäädännössä ja julkisten toimijoiden tehtäväkentässä, eikä näiden aineistojen ammattimainen ja keskitetty ylläpito ja käyttöön saattaminen toteudu tarkoituksenmukaisesti minkään nykyisen julkisen toimijan tehtävien ja resursoinnin puitteissa. Yhteiskunnan ja kulttuuriperinnön kannalta keskeisten kieliaineistojen sisällyttäminen tavoitteisiin vaatii suuria, virastotasoa ylempiä ja keskitettyjä erillispanostuksia. Tämän Kotus näkee hyvin tärkeänä.

## Teema 1: Ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö

**Ovatko teeman 1 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?**

-

## Teema 2: Strategia ja toiminta

**Ovatko teeman 2 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?**

-

## Teema 3: Tiedon hallinta

**Ovatko teeman 3 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?**

-

## Teema 4: Mahdollistajat

**Ovatko teeman 4 tavoitteet realistisia ja toimeenpantavissa organisaatiosi näkökulmasta?**

Tavoitteiden toteuttaminen virastoissa vaatii saatavilla ja yhteisesti käytettävissä olevaa riittävän asiantuntevaa ja konkreettista tukea ja opastusta sekä avoimia alustoja ja työkaluja. Ilman näitä ei oikein ole edellytyksiä. Myös yhteiset rajapintalinjaukset (API) ja periaatteet ovat tärkeitä toiminnan mahdollistajia.

Saatavilla olevan riittävän yhteisen tuen ja keskitetyn palvelun lisäksi julkishallinnon toimijoiden tulee pystyä resursoimaan tiedon avaamiseen ja hallintaan liittyvä työnsä jatkuvuuden takaamiseksi. Pienille virastoille, joilla eri aihealueiden asiantuntijatehtäviä joudutaan resurssisyistä keskittämään samoille henkilöille, tämä on suuri haaste, mistä syystä henkilöresursseja tulisi tarjota keskitetysti.

Jalava Lotta  
Kotimaisten kielten keskus